

6.k.36
7/5019

TC
ENERJİ ve TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.15.0.SGB.02.610- 0104
Konu : Yazılı Soru Önergesi

01168

22 OCAK 2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: T.B.M.M. Başkanlığı'nın 22/10/2008 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/5019-8677 sayılı yazısı.

Adana Milletvekili Sayın Tacidar SEYHAN'ın, tarafıma tevcih ettiği 7/5019 esas no.lu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, Enerji İşleri Genel Müdürlüğü, Türkiye Elektrik İletim A.Ş. Genel Müdürlüğü, Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü, Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. Genel Müdürlüğü ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'ndan alınan yazılı bilgiler doğrultusunda cevaplandırılarak ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Mehmet Hilmi GÜLER
Bakan

EK:
-Önerge Cevabı (5 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği:
T.B.M.M. Bşk.

Bilgi:
Başbakanlık

**ADANA MİLLETVEKİLİ SAYIN TACİDAR SEYHAN'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/5019)**

Soru 1:

2004'te çıkarılmış olan DUY Yönetmeliği uygulaması neden 2006 yılına kadar ertelenmiştir?

Cevap 1:

21/12/2004 tarih ve 25677 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliğinin geçici 7 nci maddesinde; "Bu Yönetmelik uyarınca yapılacak uygulamalara bu Yönetmeliğin yayımı tarihini izleyen ilk Pazartesi günü saat 00:00 itibarıyla başlanır ve uygulamalar, Elektrik Piyasasında Mali Uzlaştırma Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ yürürlükten kaldırıluncaya kadar herhangi bir ödeme yükümlülüğü doğmaksızın sanal olarak gerçekleştirilir. Sanal uygulama döneminde ödemelere ilişkin Elektrik Piyasasında Mali Uzlaştırma Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ hükümleri kapsamındaki mevcut uygulamalar devam eder." hükmü yer almaktadır. İlgili tarafların Yönetmelik uygulamalarına ilişkin hazırlıklarının tamamlanması ve uygulamada ortaya çıkabilecek aksaklıkların görülerek gerekli önlemlerin alınabilmesi amacıyla, Yönetmeliğin fiili olarak uygulanmaya başlandığı 1 Ağustos 2006 tarihine kadar sanal uygulama gerçekleştirilmiştir. EPDK, nakdi uygulamayı başlatmak üzere Elektrik Piyasasında Mali Uzlaştırma Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'i yürürlükten kaldıran bir tebliğ çıkarmış ve söz konusu Tebliğ, 26 Temmuz 2006 tarih ve 26240 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Soru 2:

AB ülkelerinde DUY Yönetmeliği çerçevesinde yük alma ve yük atma oranları özel şirketlerin üretiminin %25'i oranında iken, ülkemizde şirketlerin tüm üretimlerinin DUY çerçevesinde değerlendirilmesinin kaynağı nedir? Bu uygulama tüketiciye yük getirmekte midir? Üretilen elektriğin %75'i ikili anlaşmalarla, %25'i de DUY Yönetmeliği çerçevesinde alınması yönünde bir çalışmanız var mıdır? Bu çalışma ne zaman hayata geçirilecektir?

Cevap 2:

DUY kapsamındaki uygulamanın amacı, elektrik enerjisinde ortaya çıkabilecek dengesizliğin ve ikili anlaşmaların uygulanmasında doğabilecek farkların giderilmesidir. Dolayısıyla DUY uygulamasının spot piyasa niteliğinde değerlendirilmemesi gerekmektedir. Ancak, halihazırda spot piyasa görevini yapacak bir düzenleme bulunmadığından, PMUM bu işlevi de yerine getirmektedir. DUY'da yapılması planlanan değişiklikler kapsamında yer alan "Gün Öncesi Piyasası" uygulamasıyla, spot nitelikte bir piyasa yapısının oluşturulması öngörülmektedir. Gün Öncesi Piyasasında, ikili anlaşmalar dışında belirli ölçüde enerji ticareti yapılabilmesi mümkün olmakla birlikte, temel hedef; enerji ticaretinin çok büyük bir kısmının ikili anlaşmalarla, bir miktarının da spot piyasada gerçekleştirilmesidir. Bu kapsamda, oransal sınırların belirlenmesi yerine, arz güvenliğinin sağlanması amacıyla yapılan düzenlemelerle,

piyasa katılımcılarının ikili anlaşmalara yönlendirilmesi yaklaşımının daha doğru olduğu düşünülmektedir. Nitekim, 5784 sayılı Kanun uyarınca arz güvenliğinin temini için gerekli yedek kapasite de dahil olmak üzere yeterli kurulu güç kapasitesinin sağlanması amacıyla oluşturulacak kapasite mekanizmasının işlevsel hale gelmesiyle birlikte piyasadaki katılımcıların, ağırlıklı biçimde ikili anlaşmalara yönelmeleri beklenmektedir.

Ülkemiz elektrik piyasasında elektrik arz ve talebini dengelemek amacıyla Eylül 2008 dönemine kadar tüm şirketlerin yük alma miktarlarının toplam üretilen enerjiye oranı %14,17, yük atma miktarlarının toplam üretilen enerjiye oranı %2,31'dir. Özel üretim şirketlerinin yük alma talimatı ile sisteme sattıkları enerjinin kendi üretimlerine oranı %67,07, yük atma talimatı ile sistemden aldıkları enerjinin kendi üretimlerine oranı ise %5,04'tür.

Aşağıdaki tabloda özel şirketlerin ve kamu şirketlerinin yük alma, yük atma ve ikili anlaşma miktarlarının, toplam üretilen enerjiye oranı gösterilmektedir.

Tablo 1: Yük Alma ve Yük Atma Oranları

	*İletim Sistemine Veriş Miktarı	*Yük Alma Miktarı	Yük Alma Miktarının üretilen enerjiye Oranı	*Yük Atma Miktarı	Yük Atma Miktarının üretilen enerjiye Oranı	*İkili Anlaşma Satış Miktarı	İkili Anlaşma Satış Miktarının üretilen enerjiye oranı
Kamu	117.597.013	7.261.320	6,17	2.231.083	1,90	120.362.086	102,35
Özel	17.770.581	11.919.123	67,07	895.318	5,04	960.664	5,41
Tümü	135.367.594	19.180.443	14,17	3.126.401	2,31	121.322.750	89,62

* Ocak 2008-Eylül 2008 dönemleri arasında gerçekleşen toplam değerlerdir.

Soru 3:

Bakanlığınız, 22 ve 23 üncü dönemlerde elektriğe kaç kez zam yapmıştır? Yapılan bu zamlara vergiler dahil midir?

Cevap 3:

Kasım 2002-Aralık 2007 dönemi arasında elektrik enerjisi satış tarifelerinde herhangi bir artış olmamış; aksine TRT payının %3,5'ten %2'ye düşürülmesi sonucu, 1 Mart 2003 tarihi itibarıyla bütün abone gruplarına %1,5 oranında, 1 Kasım 2003 tarihi itibarıyla sanayi, arıtma tesisi ile endüksiyon ve ark ocakları abone gruplarına %5 oranında indirim yapılmıştır. 01/01/2008 tarihi itibarıyla sanayi, tarımsal sulama ve aydınlatma abone gruplarında %10, mesken ve ticarethane abone gruplarında %15 oranında artış yapılmasına ilişkin 24/12/2007 tarih ve 2007/13032 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında; 01/01/2008 tarihi itibarıyla uygulanacak tarifeler, EPDK'nın 31/12/2007 tarih ve 1455 sayılı Kurul Kararı ile onaylanarak yürürlüğe girmiştir. 14/02/2008 tarih ve 2008/T-5 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile kabul edilen "Enerji KİT'lerinin Uygulayacağı Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizmasının Usul ve Esasları" ve diğer ilgili mevzuat gereği, enerji alış fiyatlarındaki değişimler çerçevesinde; 01/07/2008 tarihinden itibaren uygulanacak perakende satış tarifeleri, EPDK'nın 26/06/2008 tarih ve 1656 sayılı Kurul Kararı ile onaylanarak yürürlüğe girmiş olup, elektrik enerjisi satış tarifeleri yaklaşık %21 oranında, 01/10/2008 tarihi itibarıyla uygulanacak tarifeler ise EPDK'nın 18/09/2008 tarih ve 1763 sayılı Kurul Kararı ile onaylanmış olup, elektrik enerjisi satış tarifeleri yaklaşık %9 oranında artış göstermiştir.

Soru 4:

AB ülkelerinde ödenen en düşük memur maaşının sadece 40'da biri elektrik faturasına ayrılırken, Türkiye'de 10'da birinin ayrılması olmasında siyasi sorumluluğunuz yok mudur?

Cevap 5:

Elektrik üretim maliyetlerindeki artışların, özellikle dar gelirli vatandaşlarımızın mağduriyetine yol açmaması yönünde politikalar uygulanmaktadır. Yıllar itibariyle asgari ücrette ve elektrik fiyatında meydana gelen artışlar ile aylık 200 kWh elektrik tükettiği varsayılan, asgari ücretli bir ailenin elektrik tüketim tutarlarının toplam gelir içindeki payları ve bu paylara dayanılarak oluşturulmuş olan asgari ücrete göre elektrik fiyat endeksi aşağıda yer alan tabloda verilmektedir.

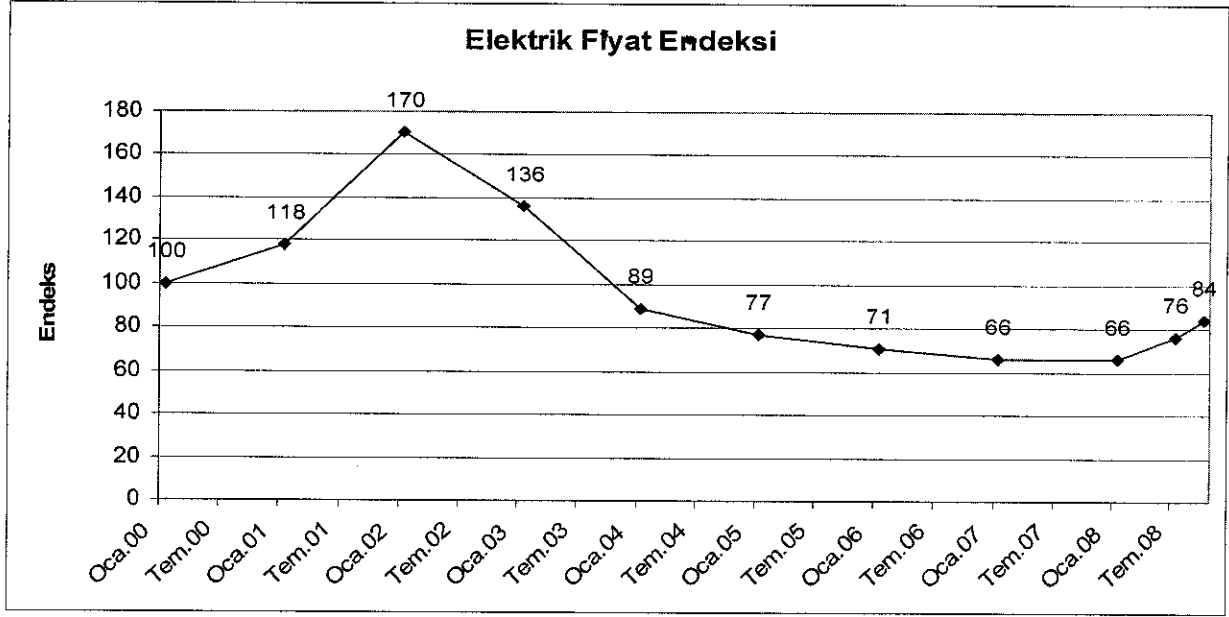
Tablo 2: Elektrik Fiyatları ve Asgari Ücretteki Artışlar ile Elektrik Fiyat Endeksi

Tarih	Asgari Ücret (Net,YTL)	Elektrik Fiyatı (YTL/kWh)	200 kWh'lik Tüketim (YTL)	Tüketim/Asgari Ücret	Endeks 01.01.2000=100
01.01.2000	80,55	0,04730	9,46	11,7	100
01.01.2001	102,37	0,06522	14,16	13,8	118
01.01.2002	163,56	0,14710	32,72	20,0	170
01.01.2003	226,00	0,16070	36,15	16,0	136
01.01.2004	303,08	0,15830	31,66	10,4	89
01.01.2005	350,15	0,15830	31,66	9,0	77
01.01.2006	380,46	0,15830	31,66	8,3	71
01.01.2007	403,02	0,15630	31,26	7,8	66
01.01.2008	481,55	0,18640	37,28	7,7	66
01.07.2008	503,26	0,22600	45,21	9,0	76
01.10.2008	503,26	0,24684	49,36	9,8	84
Artış Oranı (01/2002-10/2008)	208%	68%	51%		

Not: 01.01.2001-01.01.2003 tarihleri arasında 150 kWh ve üzeri elektrik tüketimine %50 zamlı tarife uygulanmıştır. Elektrik fiyatlarına %1 enerji fonu, %2 TRT payı, %5 Belediye Tüketim Vergisi ve %18 KDV dahildir.

Tablodan da görüleceği gibi, 01.01.2002-01.07.2008 tarihleri arasında; asgari ücretteki toplam artış %208 iken kWh başına elektrik fiyatındaki toplam artış %68 ve 200 kWh elektrik tükettiği varsayılan asgari ücretli bir ailenin toplam elektrik tüketim tutarındaki artış %51'dir. 2002 yılında, aylık 200 kWh elektrik tüketen asgari ücretli bir aile, toplam gelirinin %20'sini elektrik tüketimine ayırırken Ekim 2008 itibariyle %9,8'ini ayırmaktadır. Dolayısıyla görevi devraldığımız günden bu güne yaşanan pozitif yöndeki bu gelişme, "siyasi sorumluluk" kavramıyla değil "başarı" kavramıyla irdelenmelidir.

01.01.2000 tarihi baz alınarak oluşturulmuş olan asgari ücrete göre elektrik fiyat endeksi, aşağıdaki grafikte de gösterildiği gibi, 2002 yılında en yüksek değerine ulaştıktan sonra 6 yıl devam eden bir azalma eğilimi içerisine girmiş, sadece 2008 yılında kısmi bir artış göstermiştir.

Soru 5:

AB ülkelerinde kişi başına elektrik tüketim ortalamasıyla Türkiye'deki kişi başına elektrik tüketim ortalaması ne kadardır?

Cevap 5:

2007 yılı brüt elektrik enerjisi tüketimimiz 190 milyar kWh olarak gerçekleşmiştir. 31.12.2007 tarihi itibarıyla toplam nüfusumuz TÜİK verilerine göre 70.586.256'dır. Buna göre 2007 yılında kişi başına elektrik enerjisi tüketimimiz 2,692 kWh'tir.

EUROSTAT verilerine göre AB-(27)'nin 2006 yılı elektrik enerjisi tüketimi 3358 milyar kWh'tir. AB'nin 2006 yılı nüfusu ise 492.975.207 kişidir. Buna göre AB'de kişi başına elektrik enerjisi tüketimi yaklaşık olarak 6,811 kWh'tir.

Soru 6:

Kafkaslardaki gelişmelerden sonra doğalgaz fiyatlarında petrole dayalı bir değişim olduğunda elektrik üretimimizin %60'lık bölümü doğalgaza bağlı olduğundan tüketici fiyatlarına yansımaları ne olacaktır? Aynı oranda mı yansıtılacaktır? Otomatik fiyatlandırma ile periyodik olarak yapılan zamların üretim yapan kamu şirketlerinin bütçelerinde ne oranda farklılıklar yaratmıştır?

Cevap 6:

Elektrik üretimi için kullanılan yakıtların (doğalgaz, kömür, fuel-oil) otomatik fiyatlandırma kapsamında fiyatlarının artması, elektrik maliyetlerini yaklaşık %12 yükseltmiş olup, satış fiyatları aynı oranda arttırılmıştır.

Soru 7:

DUY Yönetmeliğinin ve otomatik fiyatlandırmanın BOTAŞ'a yüksek düzeyde borcu olan

kamu şirketlerinin zararlarını karşılamak amacıyla yapıldığı iddiaları doğru mudur? EÜAŞ'ın BOTAS'a olan borcu ne kadardır?

Cevap 7:

Dengeleme Uzlaştırma Yönetmeliği'nin nakdi olarak uygulamaya girmesinin ve bu Yönetmelik kapsamında TEİAŞ-PMUM tarafından çalıştırılan piyasadaki fiyatların oluşumunun, herhangi bir kamu şirketinin diğerine olan borcunun karşılanmasıyla ilişkisi bulunmamaktadır. Dengeleme Uzlaştırma Yönetmeliği'nin 1 inci maddesinde, yönetmeliğin amacının, aktif elektrik enerjisi arz ve talebinin gerçek zamanlı dengelenmesi ve uzlaştırmanın gerçekleştirilmesi olduğu ifade edilmiştir.

Diğer taraftan, otomatik fiyatlandırma, 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye tabi Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü (TKİ), Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. Genel Müdürlüğü (BOTAS), Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü (EÜAŞ), Türkiye Elektrik Taahhüt ve Ticaret A.Ş. Genel Müdürlüğü (TETAŞ) ile, 24/11/1994 tarih ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanuna tabi olup sermayesinin yüzde %50'sinden fazlası kamuya ait olan elektrik dağıtım şirketlerinin mali açıdan sağlıklı ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulması amacıyla, Yüksek Planlama Kurulu'nun 14/2/2008 tarih ve 2008/T-5 sayılı kararı ile kabul edilen Enerji KİT'lerinin Uygulayacağı Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizmasının Usul ve Esasları çerçevesinde belirlenmektedir. Söz konusu uygulamalar ile daha iyi işleyen ve rekabetçi bir piyasa yapısının oluşturulması hedeflenmektedir.

Eylül 2008 itibari ile EÜAŞ'ın (Hamitabat dahil) BOTAS'a olan toplam borcu 5.920.000 bin YTL'dir.